

POLIISIKSI?

Poliisin esittely sekä rikosoikeudellisen vastuun merkitys 9.-luokkalaiselle

Vilma Rantalainen

10/2020

Tiivistelmä

Tekijät Vilma Rantalainen	Tutkinto Poliisi mAmk2020
Julkaisun nimi Poliisiksi? Poliisin esittely sekä rikosoikeudellisen vastuun merkitys 9.-luokkalaiselle	Julkisuusaste Julkinen
Ohjaaja Lehtori, psykologi Anna Nieminen	Opinnäytetyön muoto Toiminnallinen opinnäytetyö
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämä toiminnallinen opinnäytetyö sisältää kaksi PowerPoint-esitysmää sekä raportoinnin näiden PowerPoint-esitysmien pohjalta pidetystä 9.-luokan lakitiedon valinnaisineen kaksoistunnista Turun Vasaramäen yläkoulussa. Opinnäytetyössä käsitellään rikosoikeudellista vastuuta ja sen merkitystä etenkin 9.-luokkalaiselle.</p> <p>Teoriapohjana tässä opinnäytetyössä käsitellään ennalta estävää toimintaa, luottamusta poliisiin, syyntakeisuutta, syyntakeettomuutta ja vahingonkorvausvelvollisuutta.</p> <p>Opinnäytetyön produktina toimii kaksi PowerPoint-esitysmää. Toinen esitys keskittyy esittelemään poliisin ammattia sekä koulutusta ja vastaavasti toinen esitys käsittelee rikosoikeudellista vastuuta. Käytin kyseisiä PowerPoint-esitysmiä apunani pitämälläni lakitiedon kaksoistunnilla Turun Vasaramäen yläkoulun 9.-luokkalaisille.</p> <p>Kohderyhmäni valinta perustuu ensinnäkin nuorten ikään eli he ovat juuri ylittäneet rikosoikeudellisen vastuun ikärajan, 15 vuotta. Toiseksi nämä kyseiset nuoret ovat vapaaehtoisesti valinneet valinnaisaineekseen lakitiedon, jota he ovat opiskelleet 8. luokalta lähtien 2 tuntia viikossa.</p> <p>Opinnäytetyössä kuvaan myös vierailun suunnittelun, kulun, onnistumisen ja kehityskohteita.</p> <p>Tämän opinnäytetyön produktina luodut PowerPoint-esitysmät ovat vapaasti kaikkien käytettävissä ja hyödynnettävissä.</p>	
Sivumäärä 19 + 22 liitesivua	Tarkastuskuukausi ja -vuosi 10/2020
Avainsanat rikosoikeudellinen vastuu, ennalta estävä toiminta, vahingonkorvausvelvollisuus, syyntakeisuus, syyntakeettomuus, nuoret, poliisi, luottamus, laillisuuskasvatus	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ	3
3 POLIISI	4
3.1 Poliisin ennalta estävä toiminta.....	4
3.2 Luottamus poliisiin.....	4
3.3 Poliisiksi.....	5
4 NUORISORIKOSOIKEUS	6
4.1 Nuoret ja rikosoikeudellinen vastuu.....	6
4.2 Syyntakeisuus & syyntakeettomuus	7
4.3 Vahingonkorvausvelvollisuus	8
5 KOHTI VIERAILUA YLÄKOULUUN.....	8
5.1 Vierailun sisältö.....	10
5.2 Vierailun valmistelu	10
6 VIERAILUA TOTEUTTAMASSA.....	11
6.1 Vierailun kulku.....	11
6.2 Vierailun onnistuminen.....	12
6.3 Vierailun palaute	13
6.4 Vierailun kehityskohteita	14
7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	15
8 LOPUKSI.....	16
LÄHTEET	17
LIITTEET	19

1 JOHDANTO

Miettiessäni opinnäytetyöni aiheita tiesin sen jollain tapaa liittyvän nuoriin. Koen, ettei nuorten asenteisiin ja arvoihin ole koskaan liian myöhäistä vaikuttaa. Usein nuori ajautuu rikoksiin puolivahingossa ja niitä voidaan pitää jopa nuoruuteen kuuluvina, jonkinlaisena ohimenevänä vaiheena. Nuori ei välttämättä tajua tekojensa seurauksia tai tunne yhteiskunnan pelisääntöjä. Olen ollut koko tähänastisen poliisiurani ajan kiinnostunut erityisesti koulupoliisitoiminnasta ja nuorista. Lisäksi olen toiminut rikostutkijana nuorten tekemissä rikoksissa ja rikollisissa teoissa.

Valitsemallani opinnäytetyön aiheella pääsen ainakin lähelle nuoria ja voin omalta osaltani kertoa kokemuksistani poliisin ammatista ja koulutuksesta. Sikäli olen erikoisessa tilanteessa, koska olen jo kertaalleen valmistunut Poliisiammattikorkeakoulusta. Suoritan tällä hetkellä poliisin amk-muuntokoulutusta, jossa täydennän aikaisemmin suorittamani poliisin perustutkinnon vastaamaan ammattikorkeakoulututkintoa. Näin voin tuoda myös opinnäytetyöni kohderyhmälle esille mitä hakuvaatimuksia poliisikoulutukseen on sekä kertoa valintakokeen eri vaiheista.

Opinnäytetyöni aiheeseen ja kohderyhmän valintaan on vaikuttanut myös kiinnostukseni opettajan työhön. Ennen pääsyäni poliisin perustutkintoon olin pohtinut tulevaisuuden ammattiani poliisin ja opettajan välillä. Tähän asti olen ollut tyytyväinen valintaani, mutta olkoon tämä opinnäytetyöni itseni toteuttamista opettajana unohtamatta sitä, kuinka tärkeä rooli minulla on tässä poliisina.

Koen, että aiheeni on tärkeä ja ajankohtainen. Poliiseista on jatkuva pula nopeasti muuttuvassa sekä jatkuvasti kehittyvässä maailmassa. Moni nuori pohtii tulevaisuuden urasuunnitelmiaan eikä välttämättä tule ajatelleeksi kaikkia vaihtoehtoja. Haluaisinkin tuoda esille poliisin laajan työnkuvan ja sen tarjoamat mahdollisuudet urakehitykselle sekä uralla etenemiselle.

Opinnäytetyöni varmasti hyödyttää poliisia, sillä poliisi painottaa entistä enemmän ennalta estävän työn merkitystä. Koulupoliisitoiminta on hyvä esimerkki ennalta estävästä toiminnasta. Koulupoliisitoiminnassa poliisilaitos osallistuu kasvatustyöhön tekemällä ennalta ehkäisevää koulutus- ja valistustyötä oppilaitoksissa. Tarkoitukseni on luoda mahdollisimman luottavainen kuva poliisista sekä kertoa nuorille

rikosoikeudellisen vastuun merkityksestä ja samalla saada heidät kiinnostumaan poliisin ammatista. Osittain pääsen siis osallistumaan nuorten laillisuuskasvatukseen.

Opinnäytetyöni on täysin julkinen.

2 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

Opinnäytetyöni tulee olemaan toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotetaan jokin tuotos eli produkti, joka ohjeistaa, opastaa, järjestää tai järjeistää käytännön toimintaa (Vilkkä & Airaksinen 2004, 9). Vastaavasti teorian osuus tulee jäämään vähäisemmäksi, ja sen vuoksi olen lisäksi ottanut opinnäytetyöhöni muun muassa poliisin ennalta estävän toiminnan ja rikosoikeudellisen vastuun käsitteiden määrittelemisen sekä pohdin sen merkitystä yläkoulun 9.-luokkalaiselle. Toiminnallisissa opinnäytetyöissä teoreettiseksi pohjaksi usein riittääkin jonkin alaan liittyvän käsitteen määrittely (Vilkkä & Airaksinen 2004, 43).

Tässä opinnäytetyössä aiheena on poliisin esittely sekä rikosoikeudellisen vastuun merkitys 9.-luokkalaiselle. Aion vierailla Turun Vasaramäen yläkoululla ja kertoa poliisista, poliisin koulutuksesta sekä rikosoikeudellisen vastuun merkityksestä 9.-luokan lakitiedon valinnaisaineen oppilaille. Opinnäytetyöni produktina luon kaksi PowerPoint-esitystä. Toisessa esityksessä esittelen keskeisimmät asiat poliisista sekä kuka ja miten poliisiksi voi hakeutua. Vastaavasti toinen PowerPoint-esitys keskittyy rikosoikeudelliseen vastuuseen sekä osittain vahingonkorvausvastuuseen. Nämä molemmat PowerPoint-esitykset palvelevat myös muita peruskoulun oppilaita samoin kuten lukion ja ammattikoulun oppilaita. PowerPoint-esityksiä voivat hyödyntää ja käyttää kaikki poliisiopiskelijat, poliisit ja miksei myös muut sidosryhmät, jotka tarvitsevat materiaalia vierailuunsa kouluissa. Juha T. Hakala onkin todennut teoksessaan ”Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille”, että opinnäytetyön tulee olla hyödynnettävissä ja hyödyllinen (2004, 35).

Toiminnallisen osuuden lisäksi kuvaan opinnäytetyössäni prosessin eri vaiheita, mahdollisia ongelmakohtia ja muita huomioon otettavia asioita. Onkin ensisijaisen tärkeää, että toiminnallisessa opinnäytetyössä yhdistyvät niin käytännöllisyys kuin raportointikin. Toiminnallisen opinnäytetyön tulee kuvata siis koko prosessia eli sitä, miten produkti syntyi. (Vilkkä & Airaksinen 2004, 9 ja 65.)

3 POLIISI

3.1 Poliisin ennalta estävä toiminta

Poliisilain 1 luvun 1 § mukaan poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. (Poliisilaki 872/2011.) Ennalta estävä toiminta on siis poliisille laissa säädetty tehtävä ja se ylläpitää muun muassa yleistä järjestystä ja turvallisuuden tunnetta sekä luottamusta. Toisin sanoen ennalta estävä toiminta on toimintaa, työtä, jolla pyritään estämään etukäteen ei-toivottua käytöstä, tapahtumia tai kehitystä (Sisäministeriö ENSKA 2019, 14).

Ennalta estävällä työllä on omat haasteensa. Sen vaikutuksia on vaikea seurata (tilastointi) ja siten myös resursseja on haastavaa kohdistaa sellaiselle työlle, jonka seurauksia ei heti näe. Koen, että opinnäytetyöni palvelee tässä resurssipulassa erittäin hyvin ennalta ehkäisevää toimintaa sekä on omiaan luomaan luottamusta poliisiin. Vaikka ennalta ehkäisevä toiminta vie resursseja, on se kuitenkin taloudellisesti kannattavaa ja osaksi myös siksi siihen tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota. (Sisäministeriö ENSKA 2019, 9.)

Ennalta ehkäisevään työhön voi liittää laillisuuskasvatuksen. Vuonna 2001 poliisilain 1 §:ään lisättiin nimenomaan yhteistyövelvoite ja tällä haluttiin korostaa lähipoliisitoiminnan sekä ennalta ehkäisevän työn merkitystä. Poliisin ennalta estävän työn tärkein kohde on lapset ja nuoret. Siten laillisuuskasvatuksen merkitys päiväkodeissa ja kouluissa onkin ensisijaisen tärkeää. Ikävä kyllä, sen muodot ja määrät vaihtelevat paikkakunnittain. (Eduskunta, KK 426/2005 vp.) Sisäministeriön talousarvioesityksen 2020 mukaan poliisin lisärahoitusta nostetaan ja voimavaroja tulisi kohdentaa nimenomaan muun muassa ennalta estävään toimintaan (Sisäministeriö).

3.2 Luottamus poliisiin

Kansalaisten luottamusta poliisiin mitataan muun muassa poliisibarometrillä. Se on haastattelututkimus, joka toteutetaan joka toinen vuosi. Viimeisimmän poliisibarometrin

(2020) mukaan 91 % haastatelluista henkilöistä (1082) ilmoitti luottavansa poliisiin melko paljon tai erittäin paljon (Vuorensyrjä & Rauta 2020, 39). Luottamus poliisiin oli vähentynyt hieman verrattuna vuoden 2018 poliisibaronetrin tulokseen. Silloin poliisiin ilmoitti luottavansa melko paljon tai erittäin paljon 95 % vastanneista (1096). (Vuorensyrjä & Fagerlund 2018, 33.)

Luottamusta poliisiin voidaan tarkastella kahdesta eri näkökulmasta. Ensinnäkin tulosten osalta eli kuinka paljon poliisi ennaltaehkäisee ja selvittää rikoksia sekä luo turvallisuuden tunnetta kansalaisille. Toiseksi poliisin käyttämien toimintatapojen osalta eli kuinka oikeudenmukaisesti tai eettisesti hyväksyttävänä kansalaiset pitävät poliisin toimintatapoja. Usein ne henkilöt, jotka olivat olleet poliisin kanssa tekemisissä viimeisen vuoden aikana, luottivat poliisiin vähemmän kuin ne henkilöt, jotka eivät olleet. (Haaste -lehtiartikkeli, Kääriäinen 2015.) Siksi onkin ensiarvoisen tärkeää luoda kohderyhmäni 9.-luokkalaisille vierailullani turvallisuuden tunnetta ja antaa nuorille mahdollisimman positiivinen sekä luottamusta herättävä kuva poliisista.

3.3 Poliisiksi

Hallitusohjelma on luvannut nostaa poliisien määrää 7 500 henkilötyövuoteen 2022 vuoteen mennessä (Pääministeri Marinin hallitusohjelma 2019). Vastaavasti Poliisihallituksen ja Suomen poliisijärjestöjen liiton tavoitteena on poliisien määrän lisääminen 7 850:een hallituskauden loppuun mennessä. Tällä hetkellä poliiseja on sisäministeriön laskelman mukaan noin 7 300. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että poliisien koulutusmäärien lisäämistä aiotaan tukea sekä lähipoliisitoiminnan että ennalta ehkäisevän työn resursseja vahvistetaan. Siten on mielestäni tärkeää myös esitellä poliisin ammattia sekä rekrytointiprosessia. Jossain vaiheessa edessä on pula poliiseista, kun suuret ikäluokat eläköityvät ja siksi olisi myös ensisijaisen tärkeää saada jo hyvissä ajoin herätettyä tulevaisuuden työntekijöissä kiinnostusta poliisin ammattiin. Työnantajakuvan merkitys työmarkkinoilla on entistä tärkeämpää ja siihen tulee kiinnittää huomiota (Hyppänen 2013, 23).

Produktini toiseen PowerPoint-esitykseen lähdemateriaalina tulen muun muassa käyttämään poliisiammattikorkeakoulun sivuilta löytyviä tietoja poliisin koulutuksesta ja valintakokeen eri vaiheista, Anu Aron ja Sami Salon tekemää opinnäytetyötä

laillisuuskasvatus maahanmuuttajille (Poliisipäällystön tutkinto nro 12, 2006–2007) sekä lakikirjallisuutta rikosoikeudellisesta vastuusta.

4 NUORISORIKOSOIKEUS

4.1 Nuoret ja rikosoikeudellinen vastuu

Määriteltäessä nuorta iän perusteella vaihtelee se hyvinkin paljon tarkastelijan mukaan. Nuorella rikoksentekijällä tarkoitetaan henkilöä, joka rikoksen tehdessään on jo täyttänyt 15, mutta ei vielä 21 vuotta eli toisin sanoen on 15–20-vuotias (Laki nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä 24.6.2010/633). Tulee ottaa huomioon, että nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä olevan lain ja lastensuojelulain määritelmä lapsesta ja nuoresta poikkeaa toisistaan. Laki nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä käyttää siis termiä nuori rikoksentekijä ja tarkoittaa sillä 15–20-vuotiasta, kun taas lastensuojelulaki määrittää, että alle 18-vuotias on lapsi ja alle 18–21-vuotias on nuori. Opinnäytetyössäni käytän sanaa nuori ja viittaan sillä nimenomaan alle 18-vuotiaisiin.

Rikosoikeudellinen vastuu alkaa Suomessa nuoren täytettyä 15 vuotta. Nuori ei kuitenkaan ole rikosoikeudellisesti vastuussa vielä sinä päivänä, kun hän täyttää 15 vuotta. Rikosoikeudellinen vastuu alkaa vasta seuraavan vuorokauden alusta lähtien. (Tapani & Tolvanen 2008, 352.) Samalla voidaan katsoa, että nuori on syyntakeinen. Alle 15-vuotiaana tehty rikollinen teko ei johda rikosprosessin mukaisiin toimenpiteisiin ja rikollisen teon tekijää pidetään siten syyntakeettomana. Kuitenkin usein seurauksena on lastensuojelullisia toimenpiteitä, kun taas 15-vuotiaalle ja sitä vanhemmalle käytössä ovat kaikki rikosprosessuaaliset toimet ja rangaistukset. Mitä tulee rikoksen tai rikollisen teon aiheuttamiin vahinkoihin, tulee ne kaikkien kohdalla korvattaviksi. Vahingonkorvausvastuu ei siis katso ikää. Tämä onkin juuri se kulmakivi, sillä rikoksen rangaistus voi tuntua huomattavasti pienemmältä verrattuna vahingonkorvauksiin. Lisäksi rangaistuksen voidaan katsoa kestävän tietyn ajan, mutta vahingonkorvauksia voi joutua maksamaan useita, jopa kymmeniä vuosia. (Marttunen & Keisala 2007, 63–64.)

Rikosoikeudellinen vastuu voidaan jakaa kolmeen eri tasoon. Jotta rikosprosessuaalisessa mielessä voidaan edetä aina tuomitsemiseen asti, tulee seuraavien kolmen perusedellytyksen ilmetä. Ensinnäkin teon on täytettävä jonkun lakiin kirjatun rikoksen tunnusmerkistön (*tunnusmerkistön mukaisuus*). Toiseksi tämän teon on oltava

oikeudenvastainen eli tekoon ei liity mitään vastuuvapautusperusteita kuten pakkotilaa. Kolmanneksi rikosoikeudellinen vastuu edellyttää rikoksen tekijän syyllisyyttä. Syyllisyyttä voidaan punnita tahallisuuden, tuottamuksen ja laiminlyönnin välillä. (Hahto 2008, 12–13.)

Opinnäytetyöni kohderyhmä on juuri ylittänyt tämän rikosoikeudellisen vastuun kynnyksen. Heillä on oikeus myös muun muassa suorittaa mopon tai kevyen nelipyörän kuljettamiseen oikeuttava ajo-oikeus. Näkisin, että juuri tässä iässä olevat nuoret tarvitsisivat tietoisesti rikosoikeudellisen vastuun merkityksestä, sillä kyse voi olla asioista, jotka tulevat vaikuttamaan nuoren tulevaisuuteen. Oli kyse sitten jatko-opiskelusta tai työnhausta, kuten kesätöistä.

4.2 Syyntakeisuus & syyntakeettomuus

Rikosoikeudellisen vastuun edellytyksenä on siis tekijän 15 vuoden ikä ja tekijän tulee olla syyntakainen. Syyntakeisuus voidaan määritellä siten, että rikosoikeudelliselle vastuulle asetettavat psyykkiset minimivaatimukset täyttyvät. (Tapani 2013, 176.) Rikoslaki määrittää 3 luvun 4 §:n mukaan kolme eri ryhmää syyntakeisuudelle. Nämä kategoriat ovat: syyntakeinen eli tekijä on tehnyt teon täydessä ymmärryksessä, alentuneesti syyntakeinen eli tekijä on tehnyt teon täyttä ymmärrystä vailla ja viimeinen ryhmä on syyntakeettomat eli tässä tapauksessa tekijä on tehnyt teon ymmärrystä vailla. Rikoslain 3 luvun 4 §:stä ilmenee, että tekijä on syyntakeeton, jos hän ei tekohetkellä kykene mielisairauden, syvän vajaamielisyyden taikka vakavan mielenterveyden tai tajunnan häiriön vuoksi ymmärtämään tekonsa tosiasiallista luonnetta tai oikeudenvastaisuutta taikka hänen kykynsä säädellä käyttäytymistään on sellaisesta syystä ratkaisevasti heikentynyt (*syyntakeettomuus*).

Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että syyntakeisuusarvioissa ei ole kyse vain lääketieteellisestä diagnoosista, vaan sen avulla pyritään arvioida, kuinka häiriö on vaikuttanut tekijän käyttäytymiseen. Tuomioistuin voi toimittaa rikoksen tekijän mielentilatutkimukseen (OK 17:37). Mielentilatutkimuksen tulos ei kuitenkaan sido oikeutta, joka käytännössä ratkaisee täysin itsenäisesti syyntakeisuuskysymyksen. (Koskinen 2008, 47.)

Rikoslaisissa myös todetaan, ettei päihtymystä tai muuta tilapäistä tajunnan häiriötä, johon tekijä on saattanut itsensä, ei oteta syyntakeisuusarvioinnissa huomioon, ellei siihen ole erityisen painavia syitä (RL 4:4).

4.3 Vahingonkorvausvelvollisuus

Vahingonkorvauslain 2 luvun 2 §:ssä on säädetty alle 18-vuotiaan tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheutetun vahingon korvaamisesta seuraavasti: Jos vahingon on aiheuttanut kahdeksatoista vuotta nuorempi, on hän velvollinen korvaamaan siitä määrän, joka hänen ikäänsä ja kehitystasoonsa, teon laatuun, vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusoloihin sekä muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi. Lapsen ja nuoren kohdalla katsotaan, onko hänen menettelynsä poikennut siitä, mitä hänen ikäistensä kohdalla yleisesti pidetään hyväksyttävänä. Tähän mukaan otetaan huomioon myös kehitystaso. Niinpä vaadittava huolellisuustaso nousee iän myötä. (Hahto 2008, 121–122.) Vahingonkorvausvelvollisuus on hyvä muistaa, sillä vaikka alle 15-vuoden poistaa rikosvastuun ja 15–17-vuoden ikä vastaavasti alentaa rangaistusta niin vahingonkorvausvelvollisuuteen ne eivät vaikuta (Marttunen 2008, 183).

Vahingonkorvausvastuun vaatimuksina ovat korvauskelpoisen vahingon aiheutuminen, vahingonaiheuttajan tuottamus sekä vahingon ja tuottamuksen välinen syy-yhteys (Hahto 2008, 16). Rikoksen tekijällä voi joissakin tapauksissa olla mahdollista poistaa tehdyn rikoksensa vaikutukset tai vähintään hyvittää aiheuttamansa vahingot korvaamalla ne taloudellisesti (Hyttinen & Tapani 2018, 98).

5 KOHTI VIERAILUA YLÄKOULUUN

Tulen opinnäytetyössäni pitämään kaksi 45 minuutin oppituntia Turun Vasaramäen yläkoulun 9.-luokan lakitiedon valinnaisainekurssin oppilaille. Oppituntien aikana aion kertoa oppilaille poliisin ammatista, poliisin koulutuksesta sekä rikosoikeudellisen vastuun merkityksestä. Kohderyhmäni valinta perustuu ensinnäkin nuorten ikään eli he ovat juuri ylittäneet rikosoikeudellisen vastuun ikärajan, 15 vuotta. Toiseksi nuoret ovat vapaaehtoisesti valinneet valinnaisaineekseen lakitiedon, jota he ovat opiskelleet jo 8.-luokalta lähtien. Koen myös, että opinnäytetyöni kautta pitämäni oppitunnit tukevat

heidän oppimistaan sekä toimii heille laillisuuskasvatuksena että mahdollisuutena päästä tutustumaan poliisiin.

Aion laatia kaksi PowerPoint-esitystä oppituntien tueksi ja nämä valmistamani PowerPoint-esitykset toimivat opinnäytetyöni produktina. Kokoan PowerPoint-esityksiin keskeisimmät asiat poliisista (*ammatti, koulutus, haku, valintakoe*) ja rikosoikeudellisesta vastuusta. Siten kyseisiä esityksiä voivat käyttää kaikki poliisit tai poliisiopiskelijat, jotka aikovat mennä vierailemaan kouluun. Oli kyse sitten yläkoulusta, lukiosta tai ammatillisesta koulusta.

Tulen myös pyytämään palautteen oppilailta pitämäni oppitunnin jälkeen, jotta voin opinnäytetyössäni raportoida minkälaisena esitykseni koettiin ja olisiko siihen kaivattu muutoksia tai jotain lisättävää. Toisaalta tärkeää on myös saada palautetta siitä, että koetaanko tällaiset poliisin vierailut ja rekrytointi yritykset hyödyllisiksi.

Opinnäytetyöni tavoitteena on siis antaa nuorille mahdollisuus päästä tutustumaan poliisiin sekä omalta osaltani kertoa heille poliisista ja saada heidät mahdollisesti kiinnostumaan poliisin ammatista. Samalla haluan välittää heille mahdollisimman hyvän, positiivisen sekä luottamusta herättävän kuvan poliisista. Lisäksi tavoitteenani on saada heidät rikosoikeudellisen vastuun kynnyksellä miettimään tekojensa seurauksia enenevässä määrin kasvavan nuorisokriminaalisuuden keskellä. Vastaavasti haluan luoda kaikille kouluvierailua suunnitteleville valmiin materiaalin, jota voi hyödyntää poliisin ammatin esittelyssä.

Samalla tulen saamaan kokemusta koulun ja poliisin välisestä yhteistyöstä, minkä tärkeyttä ei voi vähätellä. Opinnäytetyöni antaa minulle valmiuksia työskennellä nuorten parissa ja samalla voin itse olla vaikuttamassa edes joltakin osin siihen kuvaan, jonka nuoret luovat poliisista

Haasteita tämän opinnäytetyön tekemiseen aiheutti sen suunnittelu- ja tekohetkellä vallitseva koronavirus COVID-19-tilanne. Koulut olivat kiinni melkein koko kevätlukukauden 2020 ja oppilaat suorittivat koulua etäopetuksessa. Jouduin tämän takia muuttamaan alkuperäistä ajankohtaani vierailun suhteen. Loppujen lopuksi vierailuni saatiin järjestettyä Turun Vasaramäen yläkoululla 24.8.2020.

5.1 Vierailun sisältö

Kuten olen jo aikaisemmin todennut, että opinnäytetyöni keskittyy esittelemään poliisin ammattia, koulutusta sekä käsittelemään rikosoikeudellisen vastuun merkitystä 9.-luokkalaiselle. Näitä aiheita tukevat tekemäni PowerPoint-esitykset. PowerPoint-esitykset toimivat materiaalina niin vierailijalle eli tässä tapauksessa minulle kuin kohderyhmälleni eli 9.-luokkalaisille lakitiedon oppilaille.

Vierailuni aikana aion kertoa kuka ja miten poliisiksi voi hakeutua, miten hakuprosessi toimii ja etenee, minkälaiset valintakokeet ovat entä niiden arviointi. Mitä poliisin koulutus pitää sisällään entä työharjoittelu sekä millaisia uramahdollisuuksia poliisilla on koulutuksen jälkeen. Toivon, että aiheista saadaan luotua aktiivista vuoropuhelua, jotta se ei olisi vain minun yksin luenointiani. Tämä vaatii sen, että saan luotua rennon ja luottamuksellisen ilmapiirin.

Kaksoistunnin loppupuolella aion kertoa nuorille rikosoikeudellisesta vastuusta ja sen merkityksestä. Rikosoikeudelliseen vastuuseen liittyy tiiviisti myös syntykyky ja vahingonkorvausvelvollisuus. Pohdimme näiden aiheiden merkitystä 9.-luokkalaiselle.

Rikosoikeudellisesta vastuusta siirryin vielä kertomaan rikosprosessin kulusta rikosprosessikaavion avulla, jotta oppilaat ymmärtäisivät, että poliisi ei ole se ainoa taho, joka vaikuttaa taustalla. Tuon esille myös eri asemat rikosprosessissa, jotta oppilaat näkisivät myös sen, että heistä jokainen voi olla osana rikosprosessia.

Viimeiseksi pyydän palautteen ja annan nuorille mahdollisuuden kysyä minulta vielä kysymyksiä.

5.2 Vierailun valmistelu

Aloitin vierailun valmistelun jo keväällä 2020, sillä minun oli jo silloin tarkoitus käydä pitämässä kaksoistunti lakitiedon oppilaille. Olin ollut yhteydessä Vasaramäen yläkoulun 9.-luokan lakitiedon valinnaisaineen opettajaan ja kertonut hänelle opinnäytetyöstäni ja sen aiheesta. Opettajalla ei ollut mitään sitä vastaan, että tulisin vierailemaan heidän tunneillaan. Sovimme, että saisin käyttää koko kaksoistunnin vierailuuni. Opettajan mielestä vierailuni aiheet sopisivat hyvin kohderyhmälle ja nämä aiheet olisivat myös uusia oppilaille, sillä he eivät olleet vielä käyneet läpi kyseisiä aiheita. Opettaja toivoi, että tulisin paikan päälle virka-asussa.

Minun tuli ottaa huomioon COVID-19-pandemian vaikutuksia vierailua valmisteltaessa. Ensinnäkin minun piti arvioida, että olisiko minulla muita mahdollisuuksia opinnäytetyöni toteutukseen, mikäli etäopetus jatkuisi vielä syyslukukautena 2020. Olimme käyneet lakitiedon valinnaisaineen opettajan kanssa läpi eri mahdollisuuksia tuntien toteutukseen ja sovimme, että pitäisin oppitunnit mahdollisimman pian syyslukukauden alettua. Tämänkin osalta aikataulu muuttui, sillä korona-altistuksia oli päässyt tapahtumaan jo heti lukukauden alussa.

Opinnäytetyöni produktina olevat PowerPoint-esitykset toimivat materiaalina oppitunneille (*poliisiksi? ja rikosoikeudellinen vastuu*) ja niitä voivat muutkin käyttää pohjana vierailunsa valmisteluun. Tämä on kuitenkin yksi opinnäytetyöni tavoitteista.

6 VIERAILUA TOTEUTTAMASSA

Pidin Turun Vasaramäen yläkoulun 9.-luokan lakitiedon valinnaisaineen oppilaille kaksoistunnin maanantaina 24.8.2020 kello 8-10. Kävin vielä edellisenä päivänä läpi PowerPoint-esitykset, joiden pohjalta kyseisen kaksoistunnin pitäisin. Olin myös varmistanut, että muistitikkuni toimii ja PowerPoint-esitykset ovat varmasti tallentuneet tikulle.

Saavuin Vasaramäen yläkoululle hyvissä ajoin ja olin sopinut opettajan kanssa tapaamisen ulko-ovien läheisyyteen. Ehdimme siinä tervehtiä ja sitten siirryimme hänen luokkaansa, jotta saisin rauhassa laittaa kaikki valmiiksi esitelmäni varten ennen kuin oppilaat tulisivat luokkaan.

6.1 Vierailun kulku

Oppilaat saapuivat luokkaan ja istuivat paikoillensa sen jälkeen, kun koulun kello oli soinnut. He eivät vielä tässä vaiheessa tieneet, että minkä takia poliisi oli heidän luokkassaan. Kaksoistunnin aluksi esittelin itseni ja kerroin vierailuni tarkoituksesta sekä sen sisällöstä. Kerroin oppilaille, että kyse on Poliisiammattikorkeakoululla suorittamastani opinnäytetyöstä, joka on osa Poliisiammattikorkeakoulun amk-muuntokoulutusta, jossa päivitän aikaisemmin suorittamani poliisin perustutkinnon vastaamaan nykyistä poliisin ammattikorkeakoulututkintoa.

Oppilaiden nimiä tai muita henkilöllisyystietoja en kerännyt, joten heidän anonymiteettinsä säilyi tässä opinnäytetyössäni.

Aloitin ensimmäisen oppitunnin PowerPoint-esityksellä ”Poliisiksi?” (liite I). Kyseisen esityksen pohjalta kävin läpi poliisikoulutukseen hakeutumisen yleisiä edellytyksiä sekä valintakokeen eri vaiheita ja niiden arviointeja. Seuraavaksi puhuin poliisin koulutuksesta ja opiskelusta ja lopuksi vielä poliisin eri uravaihtoehdoista. Eniten kysymyksiä nuorilta tuli poliisin kalustosta ja eräs oppilas pyysi minua kertomaan kuolinviestin viemisestä.

Toinen oppitunti aloitettiin PowerPoint-esityksellä ”Rikosoikeudellinen vastuu” (liite II). Tämän esityksen pohjalta kerroin rikosoikeudellisen vastuun käsityksen merkityksen, vastuuikärajan sekä syyntakeisuuden ja syyntakeettomuuden käsitteet. Rikosoikeudelliseen vastuuseen liittyy tiiviisti myös teon tahallisuus, tuottamus ja laiminlyönti – miten nämä vaikuttavat rikosoikeudelliseen vastuuseen. Kerroin myös rikosprosessin periaatteen.

Toisen oppitunnin jälkeen oppilailta ei ollut juuri kysyttävää läpikäymistäni aiheista. Ainoa asia, mikä nousi esille, oli rikosrekisteri. Eräs nuorista kysyi miten rikosrekisteri voi vaikuttaa vaikka kesätyön saamiseen tai poliisikouluun hakeutumiseen.

6.2 Vierailun onnistuminen

Vierailu onnistui mielestäni suunnitelmieni mukaan. Tosin COVID-19-pandemia sai minut jännittämään vierailuni toteutumista aina siihen asti, kunnes vierailupäivän aamu koitti.

Kaksoistunti riitti juuri molempien PowerPoint-esitysten läpikäymiseen palautteineen ja kysymyksineen. Opinnäytetyöni kohderyhmälle oli mielekästä kertoa poliisin esittelyn lisäksi lakitietoon liittyvistä asioista. Erityisesti onnistumista koin siinä, kun kukaan nuorista ei tiennyt mitä rikosoikeudellinen vastuu tarkoittaa. Niinpä sain kertoa sen heille perin pohjin ja uskon, että se on jopa voinut jäädä mieleen poliisin kertomana. Rikosoikeudellisen vastuun merkitys korostuu erityisesti nuoren täytettäessä 15-vuotta, mutta sen korostamista nuoremmillekaan ei tule unohtaa. Ottaen huomioon kuinka paljon nuoret nykypäivänä vaikuttavat sosiaalisen median kautta niin myös some ja rikosoikeudellinen vastuu ovat heille keskeisessä osassa. Sitä kautta myös nuorisorikollisuus nykyään leviää.

Toisaalta opinnäytetyöni tarkoituksena oli rikosoikeudellisen vastuun merkitys juuri 9.-luokkalaiselle ja sitä käytiin läpi muun muassa mopokortin saamisen myötä tuleva vastuu liikenteessä. Rikosoikeudellinen vastuu on paljon muutakin kuin vain 15-vuoden ikäraajapyykin saavuttaminen, sillä se on tekoja, joista voi joutua vastuuseen.

6.3 Vierailun palaute

Pyysin erikseen molempien PowerPoint-esitelmien lopuksi oppilailta suullisesti palautetta pitämistäni aiheista ja esiintymisestääni. He olivat sitä mieltä, että esitelmät olivat mielenkiintoisia, tarpeeksi laajoja – jopa tyhjentäviä. Oppilaiden mielestään esiintymiseni oli ollut luontevaa, asiallista ja rentoa. He kertoivat oppineensa poliisin ammatista paljon uutta, sillä monet heidän käsityksensä poliisin ammatista perustuivat muun muassa Poliisit-tv-sarjaan. Monelle tuli yllätyksenä se, kuinka laaja poliisin työnkuva voi olla ja mitä kaikkea poliisi oikeasti tekee.

Kaksoistunnin aluksi vain yksi oppilaista nosti kätensä ylös, kun kysyin, kuinka moni on ajatellut poliisin ammattia. Kun toistin tämän saman kysymyksen ensimmäisen esitelmäni jälkeen, muutama muukin nosti kätensä ylös ja kertoi, että voisi harkita poliisin ammattia. Mielestäni se on jo itselleni riittävä palaute tästä vierailusta. Nuoret ainakin kuuntelivat, mitä minulla oli sanottavanani ja heidän kiinnostuksensa poliisiin ja poliisin ammattiin jollakin tapaa kasvoi tuon pitämäni esitelmän jälkeen. Yllätyin kuitenkin itse siitä, kuinka nuoret jaksoivat kuunnella minua ja olla kiinnostuneita. Voi olla, että ilmassa oli vielä kesäloman ja etäopiskelun jälkeistä intoa.

Yllätyksenä ei ehkä tule se, että rikosoikeudellista vastuuta ja siihen liittyviä oikeudellisia asioita ei koettu niin kiinnostaviksi kuin esittelyä poliisista.

Oppilailta kysyttäessä he eivät tieneet, onko heidän koulullaan nimettyä koulupoliisia. Heidän mukaansa poliisi ei ollut aiemmin vierailut heidän koulullaan. Vaikka käyntini lakitiedon tunnilla koettiin positiivisena, eivät oppilaat kuitenkaan kokeneet tarpeelliseksi poliisin tiiviimpää yhteistyötä koulun kanssa.

Sain myös opettajalta kiitosta vierailustani ja hän päinvastoin toivoi tiiviimpää yhteistyötä koulun ja poliisin välillä. Opettajan mukaan pitämäni esitelmät olivat kiinnostavia ja olin esiintynyt hyvin luontevasti, rauhallisesti ja iloisella asenteella. Opettajan mukaan herätin ainakin luottamusta. Pitämäni aiheet, jotka koskettivat oppiaineen opintokokonaisuutta,

saiivat myös kiitosta opettajalta. Opettaja kertoi, että he aikovat käydä vasta keväällä läpi rikosoikeudellisen vastuun ja rikosprosessin.

6.4 Vierailun kehityskohteita

Vaikka olenkin sitä mieltä, että vierailuni onnistui hyvin, havaitsin silti joitakin kehityskohteita. Ensinnäkin 9.-luokkalaisilla nuorilla ei aivan riittänyt keskittyminen kaksoistuntiin. Kyseessä oli viikon ensimmäiset oppitunnit niin voi olla, että sillä oli jotakin vaikutusta asiaan. Pitämiäni esitelmien välissä olisi hyvä ollut pitää pieni tauko, jotta nuoret olisivat jaksaneet tylsemmän teoriaosuuden paremmin. Koska tämä teoriaosuus koettiin vähemmän mielenkiintoisemmaksi kuin esittely poliisista, olisi tämän toisen esitelmän tueksi pitänyt keksiä jokin aiheeseen liittyvä tietokilpailu tai näyttää jokin video. Hyvänä esimerkkinä tästä videosta olisi ollut Thomas Elfgrenin, Ritva Juntusen ja Kati Norpan teokseen Nuorten lakikirja – rikoksesta rangaistukseen perustuva ”Ilman harkintaa” -video. Tai Youtubesta löytyvä video ”10 Rikosoikeudellinen vastuu”, minkä on tehnyt Savon ammattiopisto. Uskoisin, että tietokilpailulla ja videolla olisi saanut luotua innostavaa vaihtelevuutta luennoinnin sijaan. Toisaalta tämän opinnäytetyöni pääpaino oli juuri poliisin esittelyssä 9.-luokkalaisille ja sen osuus kaksoistunnista oli pidempi kuin esitelmä rikosoikeudellisesta vastuusta.

Tämän opinnäytetyön olisi voinut myös toteuttaa yhdessä jonkun toisen kanssa. En näkisi sitä yhtään huonona, jos vierailun olisi tehnyt kaksi poliisia. Jo itsessään se, että esiintyjä vaihtuisi eri aiheiden välillä, voisi ylläpitää mielenkiintoa ja jaksamista keskittyä käsiteltävään aiheeseen. Varsinkin, jos vierailijat olisivat eri sukupuolen edustajia niin uskoisin sen omalta osaltaan lisäävän vierailun kiinnostavuutta. Näin myös nuoret saisivat jonkinlaisen käsityksen niin mies- kuin naispoliisista.

Entä olisiko vierailun voinut toteuttaa suuremmalle ryhmälle, jotta siitä olisi hyötynyt mahdollisimman moni? Siinä tapauksessa opinnäytetyön tavoitetta kohderyhmälle olisi pitänyt pohtia uudestaan ja pitää vierailun aiheena vain poliisin esittelyn. Mitä tulee COVID-19-pandemiaan ja sen aiheuttamiin rajoituksiin, joudun toteamaan, etten olisi voinut pitää esitelmiäni suuremmalle määrälle.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan minun oli tarkoitus kerätä oppilailta palautetta kirjallisesti, mutta minulta vain yksinkertaisesti loppui aika kesken. Siten olisi ollut

parempi suorittaa opinnäytetyön produktien esittelyt kahdella eri kaksoistunnilla, jotta aikaa olisi jäänyt kunnolla myös palautteiden keräämiseen. Tässä tapauksessa, kun keräsin palautteen suullisesti, ei se ehkä tuonut kaikkia mielipiteitä esille.

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Kaiken kaikkiaan tämän toiminnallisen opinnäytetyön tekeminen on ollut todella mielekästä. Olen päässyt toteuttamaan itseäni niin poliisina kuin opettajana laillisuuskasvatuksen parissa. Ennen kaikkea sain tehdä tärkeää ja merkityksellistä yhteistyötä koulun ja nuorten kanssa. Se, että tämä opinnäytetyöprosessi antoi minulle paljon ajattelemisen aihetta, antoi se sitä varmasti myös Vasaramäen lakitiedon valinnaisaineen 9.-luokkalaisille oppilaille.

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön yhtenä tarkoituksena oli luoda kaksi PowerPoint-esitystä, joita muut niin poliisiopiskelijat kuin poliisit tai muut sidosryhmät voisivat hyödyntää. Se, miten PowerPoint-esityksissä olevat asiat halutaan esittää, on kiinni kohderyhmästä sekä luennon pitäjältä. Mitään valmiita ohjeita en näiden PowerPoint-esitysten tueksi luonut, vaan niitä voi käyttää luentonsa, esitelmänsä, tueksi ja tehdä siitä omannäköisensä.

Tavoitteenani oli myös tukea poliisin ennalta estävää toimintaa sekä saada nuoria tietoisiksi ja samalla kiinnostumaan poliisin ammatista. Voin todeta, että siinä tavoitteessani onnistuin, sillä nuoret kertoivat saaneensa poliisin ammatista esitelmäni jälkeen laajemman käsityksen. Myös se, että pari uutta kättä nousi ylös, kun toistin esitelmäni lopuksi kysymyksen kiinnostuksesta hakeutua poliisin ammattiin.

Mitä tulee laillisuuskasvatukseen, uskon, että se herätti Vasaramäen 9.-luokan lakitiedon valinnaisaineen oppilaisissa ajatuksia niin nykyhetkessä kuin tulevaisuutta miettiessä. Vaikkei lakiosuutta koettu yhtä mielekkääksi kuin poliisin esittelyä, oli sen läpikäyminen mielestäni juuri kohderyhmälleni tärkeää. Ottaen huomioon, etteivät nuoret tienneet mitä rikosoikeudellinen vastuu tarkoittaa. Kuitenkin on yhä enemmän asioita, jotka koskevat nuorten arkea ja elämää, oli kyse sitten käyttäytymisestä sosiaalisessa mediassa tai liikennekäyttäytymisestä. Rikosoikeudellisen vastuu merkitys korostuu juuri 8.-luokan ja 9.-luokan aikana. Kohderyhmäni valinta olisi voinut olla myös 8.-luokkalaiset, mutta otin tässä huomioon myös nuorten kiinnostuksen herättämisen poliisin ammattiin.

Toisaalta eri vierailuajankohdalla (syyslukukausi vrt. kevätlukukausi) olisin saattanut saada erilaisia johtopäätöksiä, sillä toisessa PowerPoint-esitelmässäni käymät asiat olivat heille uusia.

Lisäksi yhtenä tärkeänä tavoitteena tälle opinnäytetyölle asetin luottamusta herättävän kuvan antamisen poliisista kohderyhmälleni. Tässä sanoisin onnistuneeni osittain, koska oppilaat kertoivat olevansa sitä mieltä, etteivät he kaipaisi tiiviimpää yhteistyötä poliisin ja koulun välillä tai poliisin näkyvyyttä koululla. Toisaalta onnistuin varmasti luomaan jonkin verran luottamusta herättävän kuvan poliisista, sillä oppilaat olivat kiinnostuneita ja vastaanottavaisia vierailuni aikana.

8 LOPUKSI

Suomen hallituksen 16.9.2020 julkaisema alustava vuoden 2021 talousarvioesitys ehdottaa yhteensä noin 15 miljoonan euron lisäystä poliisin toimintakyvyn turvaamiseen sekä rikostorjunnan vahvistamiseen (Valtioneuvosto). Tämä on tietenkin positiivista, mutta asiaa pitäisi ajatella myös pidemmällä tähtäimellä. Kun ikäluokat tulevaisuudessa pienenevät, vaikuttaa se myös esimerkiksi kelvollisten työntekijöiden määrään alalla kuin alalla. Tämä osaltaan tarkoittaa sitä, että myös kelvollisten hakijoiden määrä juuri esimerkiksi Poliisiammattikorkeakouluun vähenee. Siten olisikin ensisijaisen tärkeää aloittaa ”rekrytoiminen” jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Uskon, että poliisin ennalta estävän työn kannalta olisi tärkeää vaikuttaa nuorten lisäksi lapsiin. Ei riitä, että meillä on koulupoliisitoimintaa vaan sitä tulisi laajentaa myös päiväkoteihin. Tällä olisi varmasti positiivisia vaikutuksia niin poliisin kohtaamisen kuin luottamuksen kannalta. Näin myös saataisiin laillisuuskasvatus tiiviimmin osaksi koko lapsuutta ja nuoruutta. Rikosoikeus on kuitenkin läsnä ihan meidän jokaisen arkipäivissä – on se sitten jonkin luetun uutisen merkeissä todettu tai esimerkiksi itse aiheutettu rikos tai rikoksen uhriksi joutuminen.

Haluan kiittää Vasaramäen yläkoulua mahdollisuudesta päästä vierailulle 9.-luokan lakitiedon valinnaisainekurssin oppitunnille. Se mahdollisti tämän opinnäytetyön. Kiitän myös tähän opinnäytetyöhön aktiivisesti osallistuneita oppilaita sekä heidän opettajaansa.

LÄHTEET

Aro, Anna & Salo, Sami 2006–2007: Raportti opetuspaketin laatimisesta. Laillisuuskasvatusta maahanmuuttajille. Opinnäytetyö poliisipäällystön tutkinto nro 12. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Eduskunta 2005: Kirjallinen kysymys 426/2005 vp – Petri Salo (kok). Helsinki. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/kk_426+2005.pdf. Luettu 26.9.2020.

Hahto, Vilja 2008: Tuottamus vahingonkorvausoikeudessa. Juva, WSOYpro.

Hakala, Juha T. 2004: Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. Helsinki, Gaudeamus.

Hyppänen, Riitta 2013: Esimiesosaaminen. Liiketoiminnan menestystekijä. Porvoo, Bookwell Oy.

Hyttinen, Tatu & Tapani, Jussi 2018: Rikoksen ja rangaistuksen äärellä. Helsinki, Unigrafia Oy.

Koskinen, Pekka 2008: Rikosoikeuden perusteet. Helsinki, Yliopistopaino.

Kääriäinen, Juha 2015: Miksi suomalaiset luottavat poliisiin? Haaste-lehti 3/2015. Luettavissa: <https://www.haaste.om.fi/fi/index/lehtiarkisto/haaste32015/miksisuomalaisetluottavatpoliisiin.html>. Luettu 12.4.2020.

Laki nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä 24.6.2010/633. Finlex. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100633>. Luettu 12.4.2020.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Finlex.

Luettavissa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=lastensuojelulaki>. Luettu 12.4.2020.

Marttunen, Matti 2008: Nuorisorikosoikeus. Alaikäisten rikosten seuraamukset kriminaalipoliittisesta ja vertailevasta näkökulmasta. Helsinki, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, julkaisuja 236.

Marttunen, Matti & Keisala, Hertta 2007: Nuorisorangaistus I: Nuorisoprosessi ja tuomitseminen. Helsinki, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, julkaisuja 230.

Oikeudenkäymiskaari 1.1.1734/4. Finlex.

Luettavissa: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1734/17340004>. Luettu 19.9.2020.

Poliisilaki 22.7.2011/872. Finlex.

Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110872>. Luettu 11.4.2020.

Pääministeri Marinin hallitusohjelma 2019. Valtioneuvosto. Luettavissa: <https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma>. Luettu 13.4.2020.

Rikoslaki 19.12.1889/39. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>. Luettu 19.9.2020.

Sisäministeriö 2019: Sisäministeriön talousarvioesitys vuodelle 2020. Tiedote 79/2019. Helsinki. Luettavissa: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410869/sisaministerion-talousarvioesitys-vuodelle-2020>. Luettu 26.9.2020.

Sisäministeriö 2019: ENSKA, Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019–2023. Helsinki. Luettavissa: <https://intermin.fi/documents/1410869/4024872/Poliisin+ennalta+est%C3%A4v%C3%A4n+ty%C3%B6n+strategia+2019-2023.pdf/ae0d1f5-8fc9-fac6-1e60-68c0374e296f/Poliisin+ennalta+est%C3%A4v%C3%A4n+ty%C3%B6n+strategia+2019-2023.pdf.pdf>. Luettu 11.4.2020.

Tapani, Jussi 2013: Rikosvastuun perusteet. Turku, Painosalama Oy.

Tapani, Jussi & Tolvanen, Matti 2008: Rikosoikeuden yleinen osa – Vastuuoppi. Jyväskylä, Talentum.

Vahingonkorvauslaki 31.5.1974/412. Finlex. Luettavissa: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1974/19740412>. Luettu 19.9.2020.

Valtioneuvoston viestintäosasta, Valtiovarainministeriö 2020: Budjetti 2021. Tiedote 580/2020. Luettavissa: <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/vuoden-2021-talousarvioesitys-rakentaa-tieta-ulos-koronakriisista>. Luettu 17.9.2020.

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2004: Toiminnallinen opinnäytetyö. 1.–2. painos. Helsinki, Tammi.

Vuorensyrjä, Matti & Fagerlund, Monica 2018: Poliisibarometri 2018: Kansalaisten arviot poliisin toiminnasta ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja, Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere 2018. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-815-344-6>. Luettu 11.4.2020.

Vuorensyrjä, Matti & Rauta, Jenita 2020: Poliisibarometri 2020: Kansalaisten arviot poliisin toiminnasta ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta. Sisäministeriön julkaisuja 2020:12. Sisäministeriö, Helsinki 2020. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-641-6>. Luettu 18.9.2020.

LIITTEET

Kaksi erillistä PowerPoint-esitystä, jotka toimivat tämän opinnäytetyön produktina.

- I) Poliisiksi? (16 diaa)
- II) Rikosoikeudellinen vastuu (6 diaa)

POLIISIKSI?

- Suomen kansalainen
 - poliisiin virkaan voidaan nimittää Suomen kansalainen (myös kaksoiskansalainen)
 - ei edellytetä syntyperäistä Suomen kansalaisuutta
- Koulutus
 - vähintään jokin seuraavista: yo-tutkinto, lukion oppimäärä, ammattitutkinto, ammatillinen perustutkinto, erikoisammattitutkinto tai ulkomainen koulutus
- Terveystila
 - ei tule olla sellaista sairautta, vammaa tai vikaa, joka alentaa kykyä suoriutua poliisin tehtävistä
 - normaali kuulo
 - näkö vähintään 0.2 sekä korjattuna laseilla/piilolinseillä vähintään 1.0
- Kielitaito
 - suomen tai ruotsin kielen taito
- Ajokortti
 - B-luokan ajokortti
- Nuhteettomuus
 - rehellisyys ja luotettavuus (rikostausta, turvallisuusselvitys)

MUITA VAATIMUKSIA

- Uimataito
 - Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton pohjoismainen uimataitotesti
- Fyysinen kunto, terveys (terveystarkastus, tasokokeet, kuntokokeet)
- Paineensietokyky
- Muisti
- Tarkkaavaisuus
- Viestintätaidot
- Ryhmätyökyky
- Oikeudenmukaisuus
- Jatkuvan opiskelun kyky
- Erilaisuuden sietäminen
- Muutosten sietäminen

KUINKA HAKEA?

- Nettihaun <https://haku.polamk.fi> kautta
- Poliisin AMK-tutkintokoulutukseen ei haeta korkeakoulujen yhteishaussa
- Haku 4 kertaa vuodessa
- Ei ensikertalaiskiintiötä
- Ei yhden korkeakoulupaikan säännöstä
- Hakea voi vuoden jokaiseen hakujaksoon, muttei samaan aikaan suomen- ja ruotsinkieliseen koulutukseen

VALINTA- JA SOVELTUVUUSKOE

- Tutkintoon valitaan kaksivaiheisen valintakokeen perusteella
- Kaikki, jotka täyttävät hakuvaatimukset kutsutaan valintakokeeseen
- Valintakoe suoritetaan tutkintokielellä (suomi/ruotsi)
- Valintakoe on maksuton

VALINTA- JA SOVELTUVUUSKOE 1. VAIHE

- Kuntokoe
- Kirjallinen koe
- Psykologisia testejä
- 1. vaihe järjestetään Tampereella Poliisiammattikorkeakoulussa

VALINTA- JA SOVELTUVUUSKOE

1. VAIHE

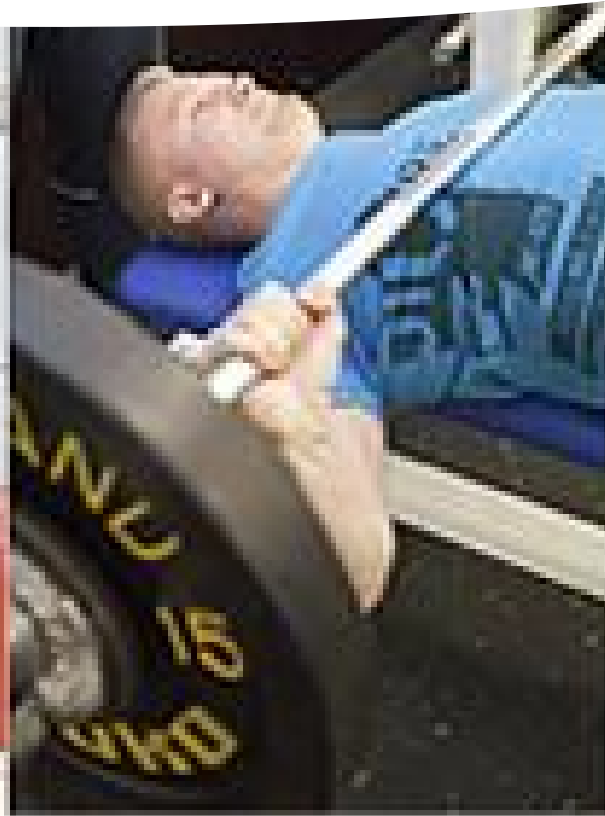
KIRJALLINEN KOE

- Esseekoe
 - materiaali Polamk:n nettisivuilla
 - eri tekstien vertailu, johtopäätösten tekeminen sekä niiden perusteleminen
 - 3:n artikkelin vertailu (yksi artikkeli jaetaan koetilaisuudessa)
- Kesto 2h
- Kirjoitetaan tietokoneella

VALINTA- JA SOVELTUVUUSKOE

1. VAIHE KUNTOKOE

- 4 osakoetta
- Kestävyysskoe, ketteryysskoe, penkkipunnerrus ja ylätaljan-/leuanveto
- Kaikki osakokeet on suoritettava hyväksytysti
- Miehillä ja naisilla eri suoritusvaatimus kestävyyss- ja ketteryysskokeen osalta

VALINTA- JA SOVELTUVUUSKOE

2. VAIHE

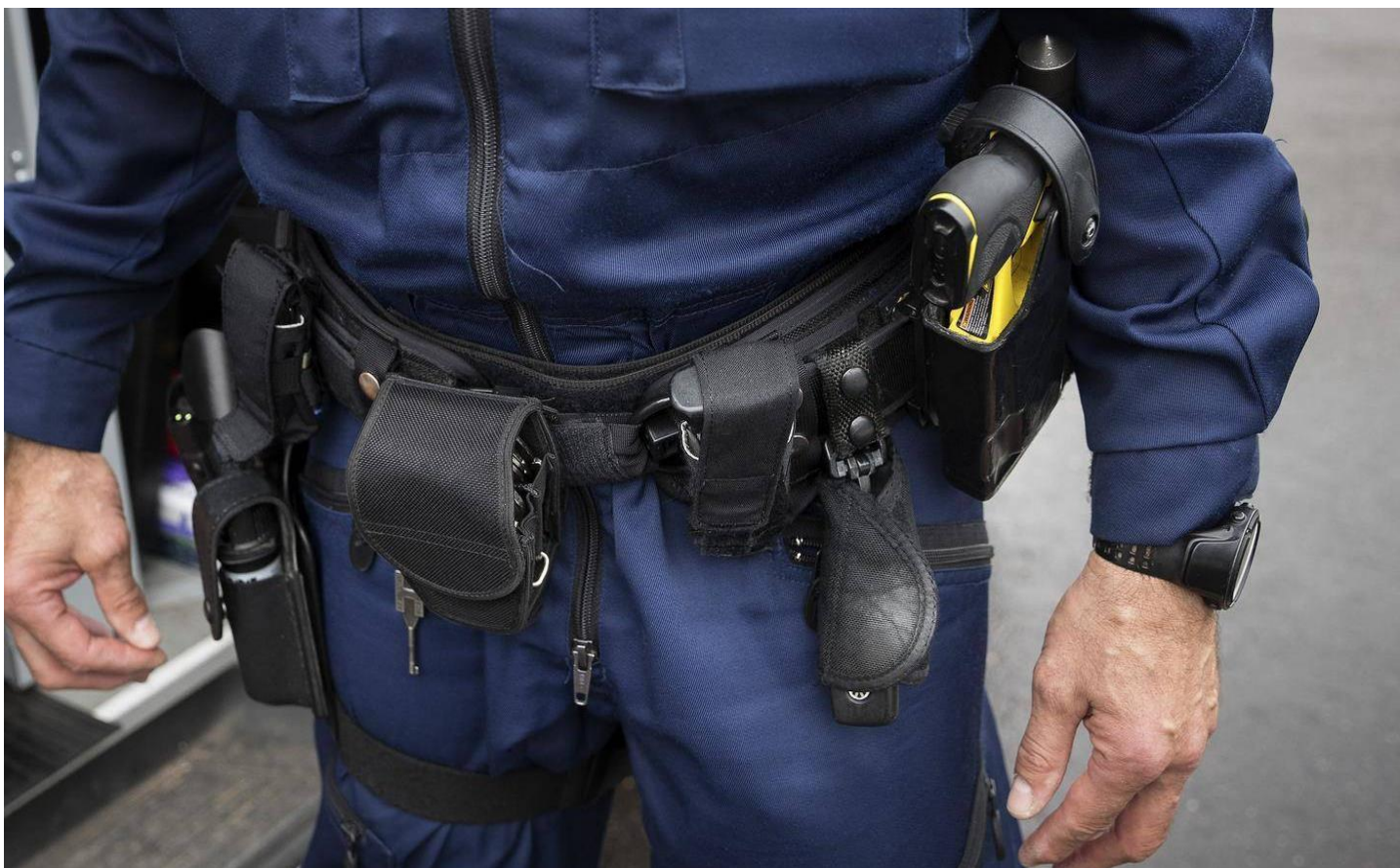
- Sisältää psykologisia testejä, yksilö- ja ryhmätehtävän sekä henkilökohtaisen haastattelun
- Kokeen toiseen vaiheeseen kutsutaan hakijoita ensimmäisen vaiheen valintakoepisteiden osoittamassa paremmuusjärjestyksessä
- Toinen vaihe kestää noin 4 tuntia
- Järjestetään Tampereella ja muutamalla poliisilaitoksella ympäri Suomea

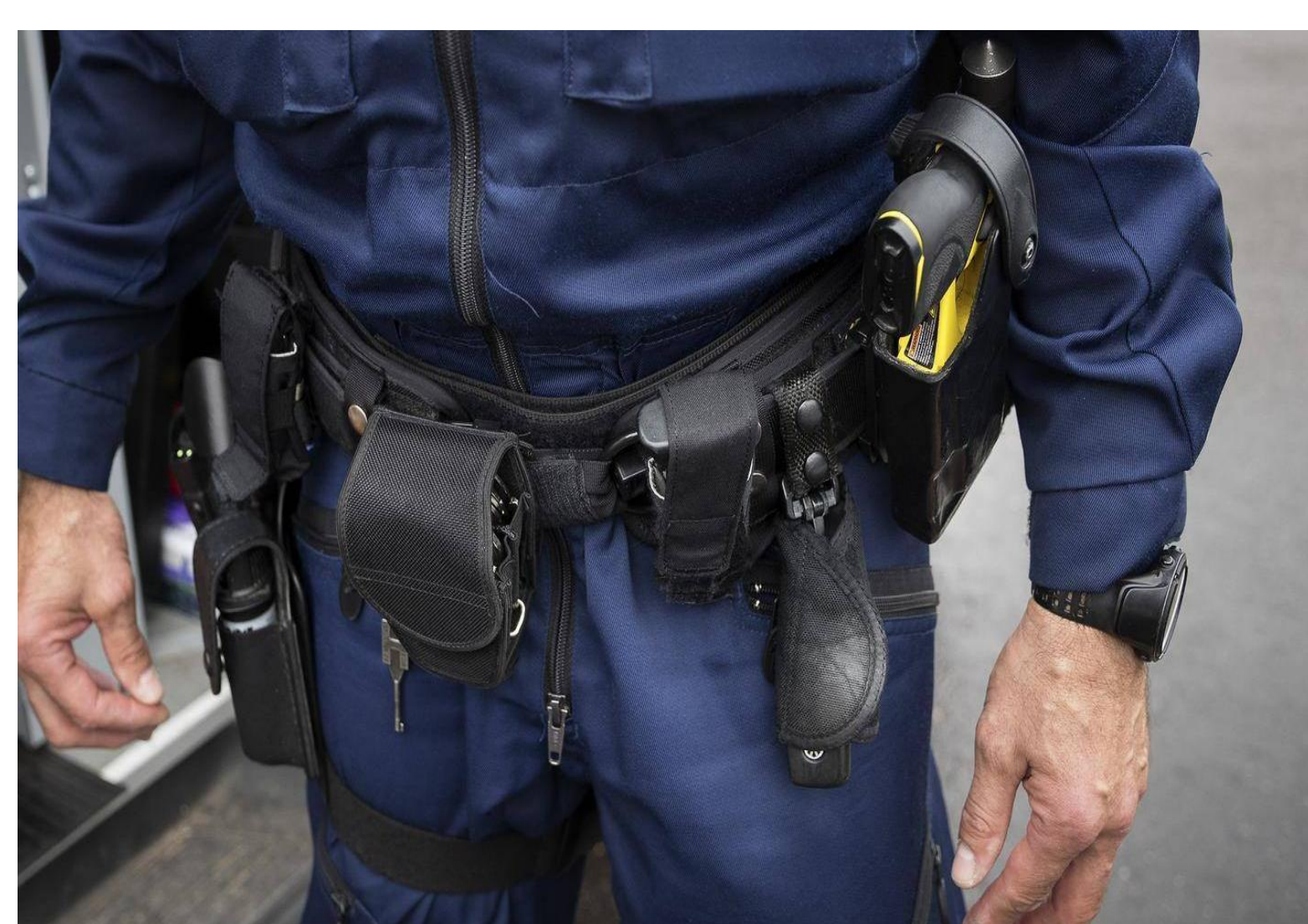
TERVEYSTARKASTUS JA HUUMAUSAINETESTAUS

- Terveystila tarkastetaan niiltä hakijoilta, jotka tulevat ehdollisesti valituksi koulutukseen
- Valintapäätös on ehdollinen, kunnes hakijalle on suoritettu terveystarkastus ja huumausainetestit ja hakija on todettu terveystensä puolesta poliisin tehtävään soveltuvaksi

POLIISIN KOULUTUS JA OPISKELU

- Poliisin AMK-tutkinto antaa kelpoisuuden vanhemmaksi konstaapeliksi ja muihin miehistövirkoihin
- Laajuus on 180 opintopistettä eli koulutus kestää noin 3 vuotta
- Kun opintoja on takana 1,5 vuotta, poliisiopiskelijat nimitetään nuoremman konstaapelin virkaan
- Työharjoittelu kestää noin 1 vuoden ja siltä ajalta maksetaan palkkaa

- Opetusalueet: valvonta- ja hälytystoiminta, rikostorjunta, oikeustieteet, kielet (suomi, englanti ja ruotsi), voimankäyttö, käyttäytymistieteet, viestintä ja liikenne sekä ajoharjoittelu
- Lisäksi syventäviä opintoja, johtamisen opintoja sekä tutkimusta, kehittämistä ja innovaatiota
- Työharjoittelu:
 - valvonta- ja hälytystoiminta sekä liikennevalvonta
 - rikostorjunta
 - asiakaspalvelu ja lupavalvonta sekä tekninen rikostutkinta

POLIISIN KOULUTUS JA OPISKELU

KOULUTUKSEN JÄLKEEN

POLIISIN VIRKAMERKKI

POLIISI
POLAMK

KYSYMYKSIÄ?

PALAUTETTA?

LÄHTEET

<https://www.polamk.fi/> luettu 3.8.2020

<https://www.poliisi.fi/> luettu 3.8.2020

<https://www.is.fi/autot/art-2000000865858.html> luettu 3.8.2020

<https://www.keski-uusimaa.fi/paikalliset/1507724> luettu 3.8.2020

<https://yle.fi/uutiset/3-11304000> luettu 3.8.2020

<https://yle.fi/uutiset/3-10708898> luettu 3.8.2020

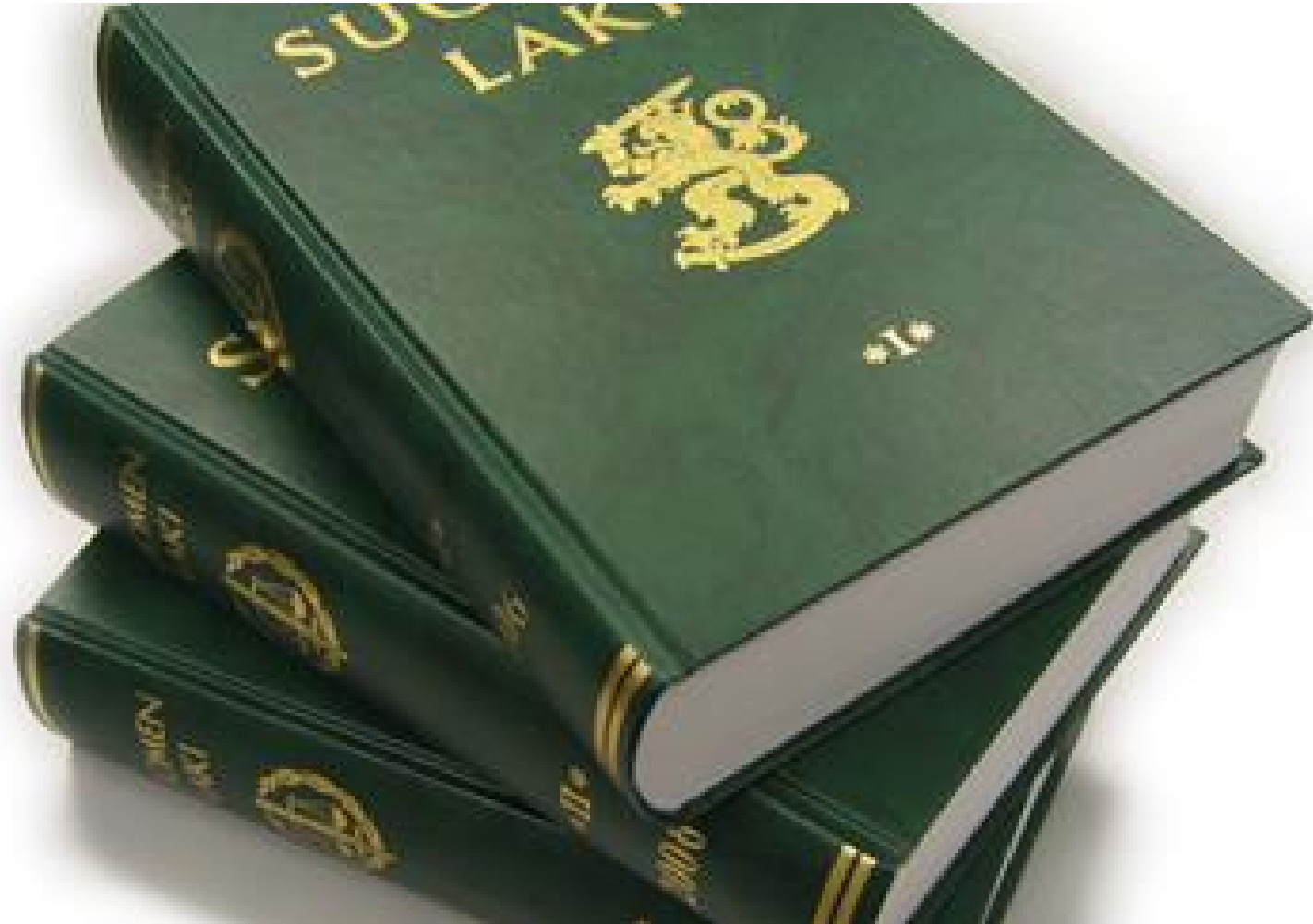
<https://telma-lehti.fi/turvallisuutta-kansalaisille> luettu 3.8.2020

<https://lansi-savo.fi/uutiset/lahella/3faf69a4-c215-4d53-82f5-decaa6b8c143> luettu 3.8.2020

<https://ilkkapohjalainen.fi/arkisto/poliisikoira-nappasi-miehen-joka-pahoinpiteli-vaimoan-perheen-kotona-kruunupyysa-sai-kiitokseksi-kelpo-palkinnon-1.2898807> luettu 3.8.2020

[https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/127917/Teknisen tutkinan valokuvausopas.pdf?sequence=2&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/127917/Teknisen_tutkinan_valokuvausopas.pdf?sequence=2&isAllowed=y) luettu 3.8.2020

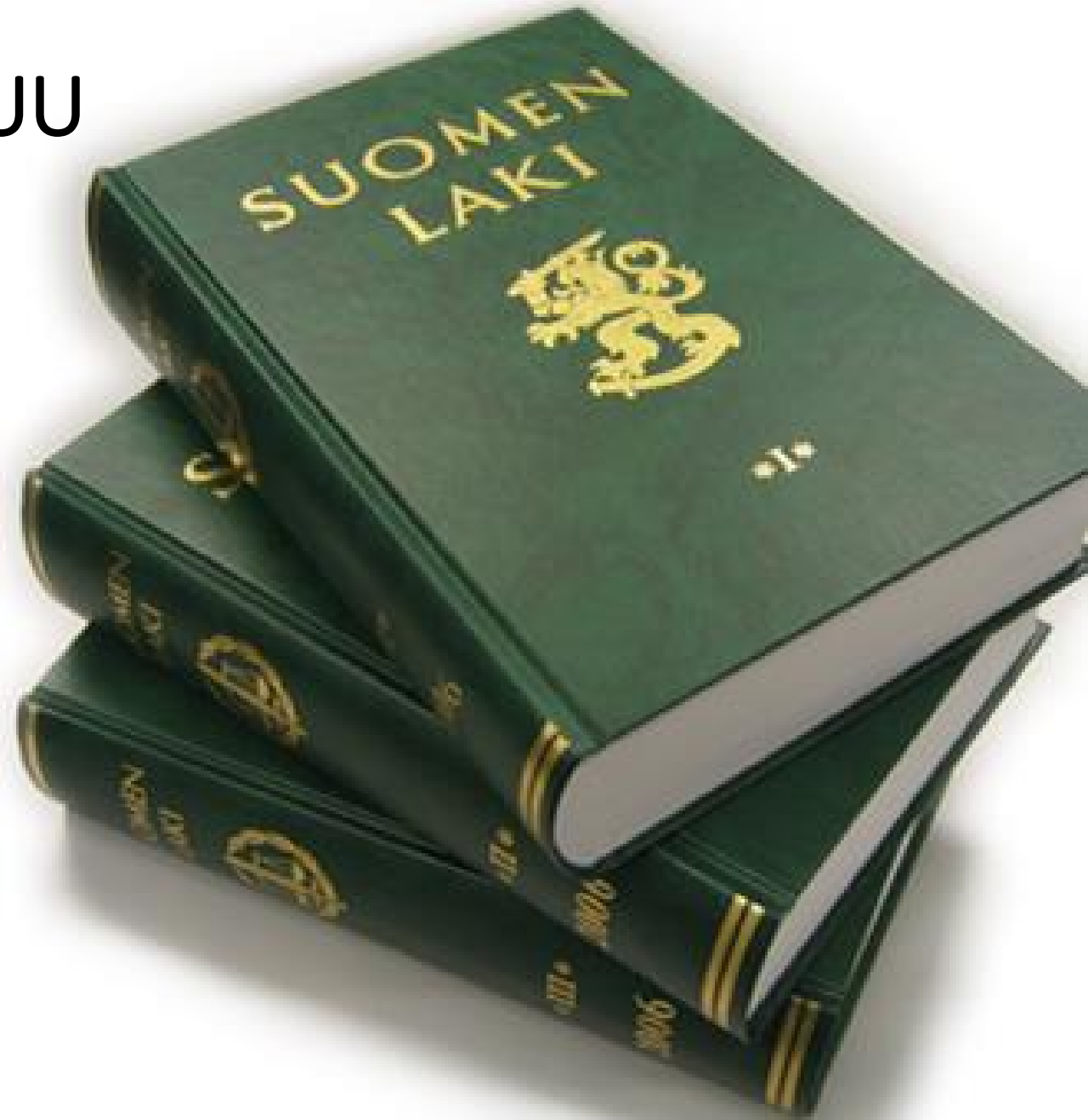
<https://www.verkkouutiset.fi/poliisi-pani-tutkan-kahden-kameratolpan-valiin-yllattava-tulos/> luettu 3.8.2020

RIKOSOIKEUDELLINEN VASTUU

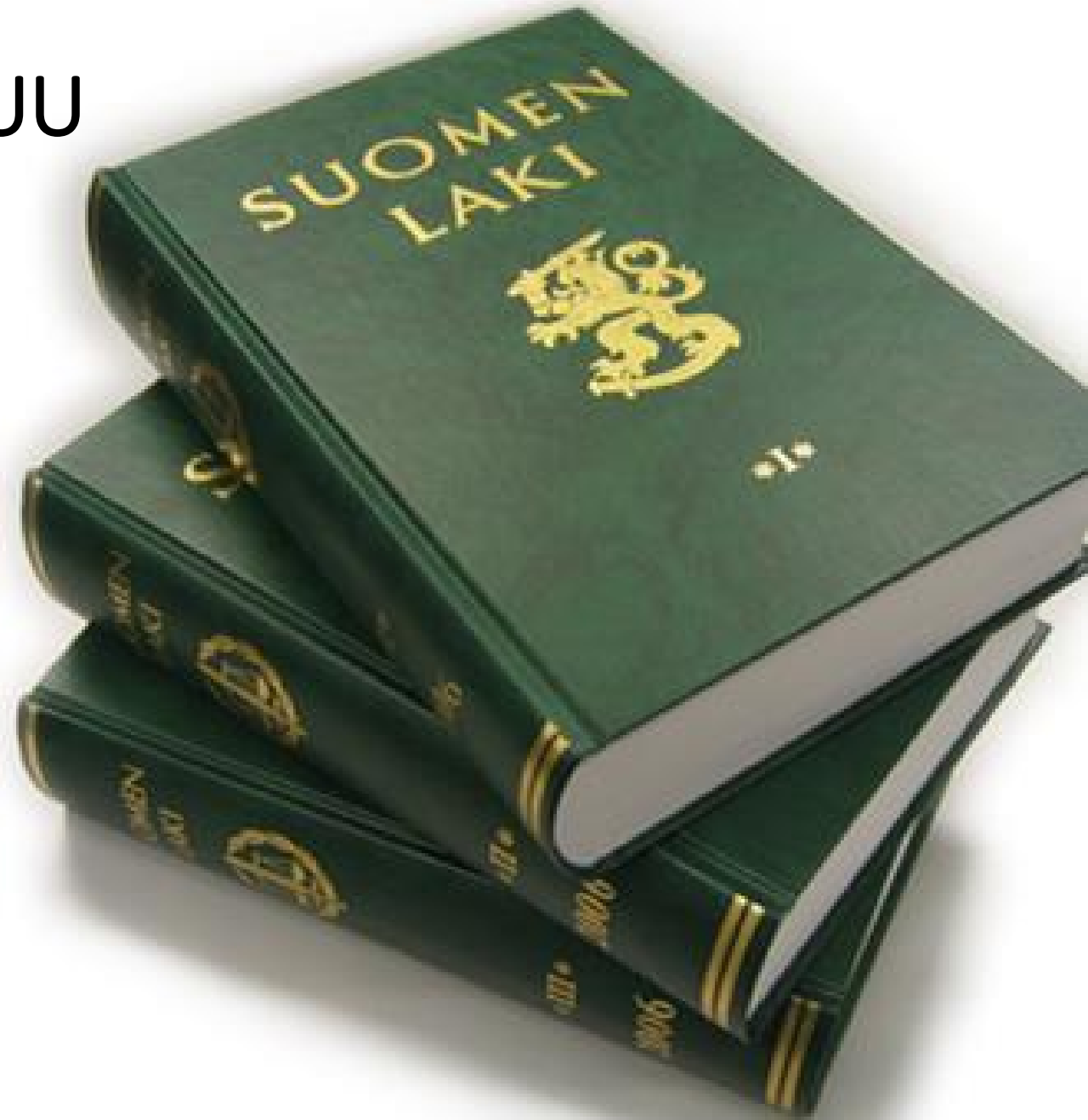
RIKOSOIKEUDELLINEN VASTUU

- Suomessa rikosoikeudellinen vastuikäraja on 15 vuotta (ei yläikärajaa)
- Rikosoikeudellinen vastuu alkaa vasta seuraavana päivänä siitä, kun nuori täyttää 15 vuotta
- Oltava siis vähintään 15-vuotias ja *syyntakeinen* eli voidaan tuomita (15-17 v. lievemmin)
- “Olisi ollut mahdollisuus toimia toisin”
- Alle 15-vuotias on *syyntakeeton* eli rikoksentekeijä on toiminut ”ymmärrystä vailla” eli ei voida asettaa teostaan vastuuseen

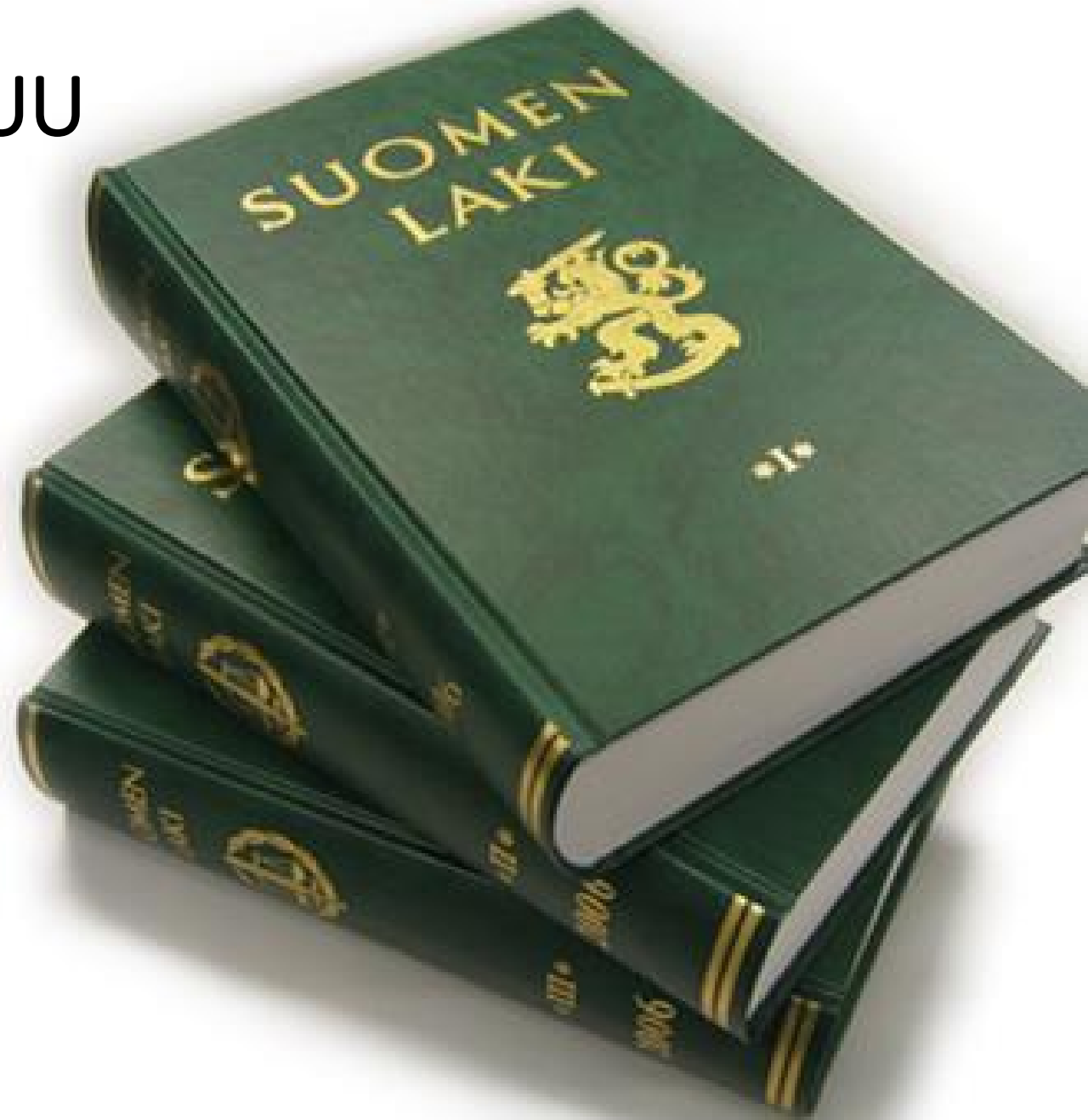
RIKOSOIKEUDELLINEN VASTUU

- Rikoslain 3. luvun 4 § mukaan tekijä on syyntakeeton, jos hän ei tekohetkellä kykene mielisairauden, syvän vajaamielisyyden taikka vakavan mielenterveyden tai tajunnan häiriön vuoksi ymmärtämään tekonsa tosiasiallista luonnetta tai oikeudenvastaisuutta taikka hänen kykynsä säädellä käyttäytymistään on sellaisesta syystä ratkaisevasti heikentynyt
- Tekijä on alentuneesti syyntakeinen, mikäli hänen kykynsä ymmärtää tekonsa edellä mainituista syistä on tekohetkellä merkittävästi alentunut

RIKOSOIKEUDELLINEN VASTUU

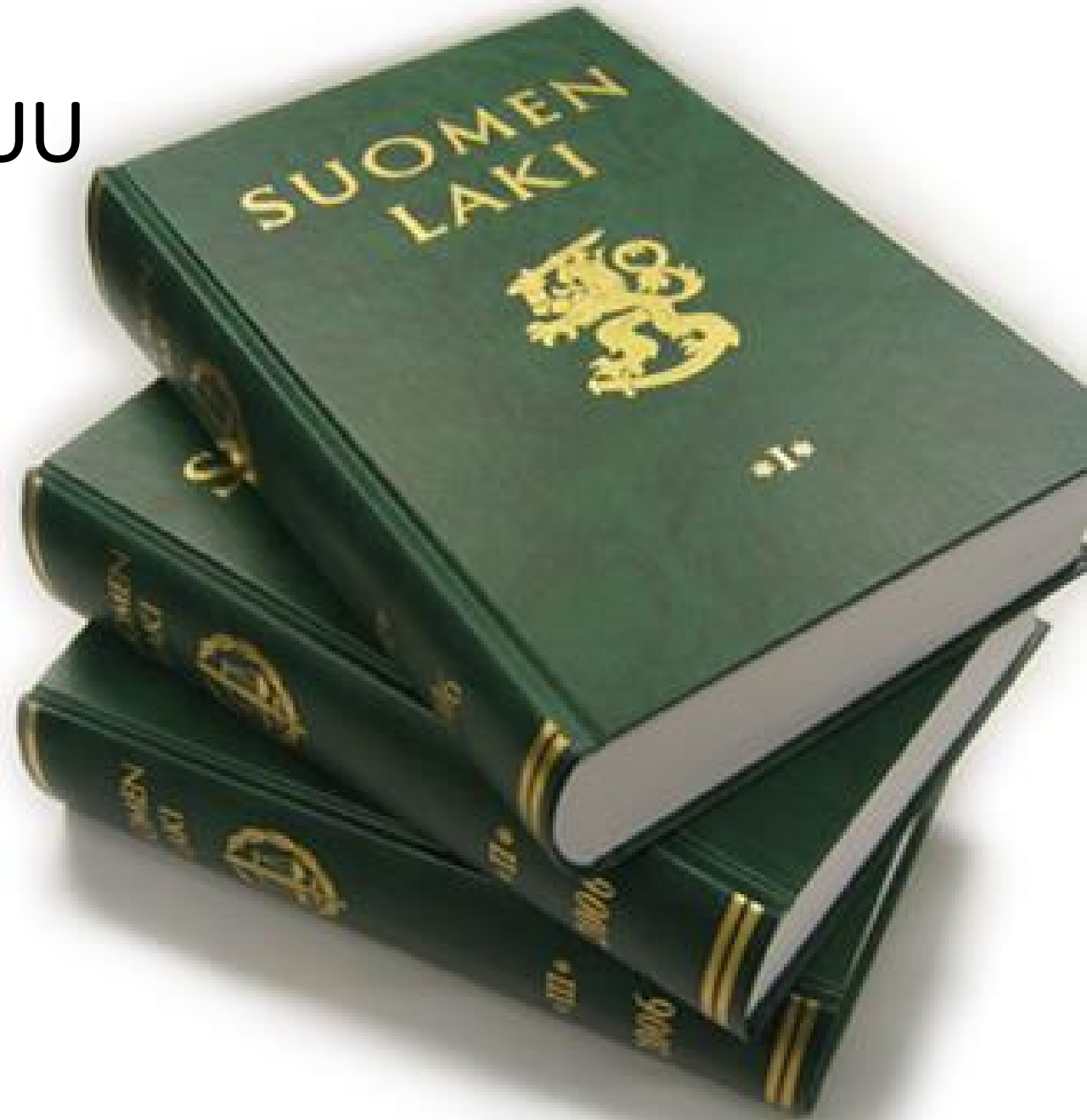
- Syyntakeettomuus voidaan selvittää oikeuden määrämällä mielentilatutkimuksella (kokonaan syyntakeeton tai alentuneesti syyntakeeton)
- Päihtymys tai muu vastaava tilapäinen tajunnan häiriö, johon tekijä on itsensä saattanut, ei oteta huomioon arvioitaessa syyntakeettomuutta
- Alle 15-vuotias rikoksentekijä on kuitenkin aina vahingonkorvausvelvollinen (sille ei ole alaikärajaa)

RIKOSOIKEUDELLINEN VASTUU

VASTUUPERUSTEET:

- Tahallisuus (raskain muoto)
- Tuottamus (huolimaton teko: tietoinen/tiedostamaton)
- Laiminlyönti (esimerkiksi pelastustoimen laiminlyönti)
- Vaikuttavat myös vahingonkorvausvastuuseen

LÄHTEET

- FINLEX[®] – Ajantasainen lainsäädäntö: 19.12.1889/39. Rikoslaki. 3. luku. Rikosoikeudellisen vastuun yleisistä edellytyksistä. Viitattu 3.8.2020.
<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=rikoslaki#L3>
- Majanen, Martti & Nuotio, Kimmo 2003: Rikosoikeuden poluilla. Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisut. Hakapaino Oy. Helsinki.
- Tapani, Jussi 2013: Rikosvastuun perusteet. Pääsykoekirja 1/2013. Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta. Painosalama Oy. Turku.